

METODOLOŠKO POJASNILO

STROŠKI DELA PO SOCIOEKONOMSKIH ZNAČILNOSTIH ZAPOSLENIH IN SAMOZAPOSLJENIH

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Stroški dela po socioekonomskih značilnostih zaposlenih in samozaposlenih, Slovenija, letno (Prva objava)

Vsebina:

1. NAMEN
2. PRAVNA PODLAGA
3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI
4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA
5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV
6. DEFINICIJE
7. POJASNILA
8. OBJAVLJANJE PODATKOV
9. REVIDIRANJE PODATKOV
10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Pripravil: Andrej Kralj

Zadnjič osveženo: 31. 8. 2017

1. NAMEN

Namen objave je prikazati podatke o stroških dela in zaposlenosti v skladu z opredelitvami nacionalnih računov po socialnoekonomskih značilnostih zaposlenih in samozaposlenih oseb.

Glavni statistiki sta zaposlenost (kot število oseb) in strošek dela (vrednostno) po dejavnostih in socioekonomskih značilnostih zaposlenih in samozaposlenih oseb.

2. PRAVNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)

Podatki so mednarodno primerljivi.

3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enoti, ki ju opisujejo objavljeni podatki, sta oseba in strošek dela, ki ju opazujemo po socioekonomskih značilnostih. Te značilnosti so: spol, starost, dosežena stopnja izobrazbe, dejavnost (Standardna klasifikacija dejavnosti; SKD 2008) in zaposlitveni status (zaposleni, samozaposleni).

4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA

V obračun so zajete vse zaposlene in samozaposlene osebe, ki na ozemlju Republike Slovenije opravljajo ekonomsko aktivnost v dejavnostih, ki so v skladu s konceptom proizvodnje po Sistemu nacionalnih računov 2008 (SNR 2008) in Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov 2010 (ESR 2010). Izbor enot opazovanja je popoln.

5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Vse aktivnosti se izvajajo v okviru letnega raziskovanja Stroški dela po socioekonomskih značilnostih (NR-STR_DELA). Za izračun se uporablja podatke iz že obstoječih statističnih in administrativnih virov. Najpomembnejši viri so napovedi za odmero dohodnine, ki jih zbira Finančna uprava RS (FURS) in podatki Statističnega registra delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP), s katerimi razpolaga SURS. Več informacij o obeh raziskovanjih pa je na voljo v metodološkem pojasnilu [Delovno aktivno prebivalstvo](#) (SRDAP) in na spletnih straneh [FURS](#) za napovedi. V okviru teh dveh virov pa se nahajajo tudi podatki o spolu, izobrazbi in starosti oseb. Na tej podlagi potem podatke [nacionalnih računov](#) o zaposlenosti, sredstvih za zaposlene in raznovrstnem dohodku samozaposlenih razvrstimo po različnih socioekonomskih značilnostih. Podatke nacionalnih računov lahko pridobimo preko podatkovnega portala SI-STAT. Kot dodatne vire lahko uporabimo tudi podatke:

- Poslovnega registra Slovenije ([PRS](#)), s katerim upravlja Agencija RS za javnopravne evidence in storitve (AJPES).
- Letnih računovodskih izkazov (izkaz poslovnega izida in bilanca stanja), ki jih zbira Agencija RS za javnopravne evidence in storitve (AJPES). Na njihovi spletni strani pa je na voljo še [več informacij](#).

- Napovedi za odmero davka od dohodka iz dejavnosti, ki jih zbira Finančna uprava RS (FURS)

Več informacij o podatkih iz teh raziskovanj pa je na voljo v metodoloških pojasnilih, navedenih v poglavju Druga metodološka gradiva.

6. DEFINICIJE

Zaposlenost zajema vse zaposlene ter samozaposlene osebe (vključno s pomagajočimi družinskimi člani v kmetijstvu). Med zaposlene so vključeni tudi zaposleni prek študentskega servisa (študentsko delo), zaposleni v pomorskem transportu na naših ladjah, zaposleni v naših diplomatskih in konzularnih predstavništvih v tujini, podjetja brez zaposlenih ipd. Od leta 2002 naprej so med zaposlenimi prikazani tudi zaposleni na podlagi pogodbenega dela, med samozaposlenimi pa zaposleni na podlagi avtorskih pogodb.

Zaposlene osebe so osebe, ki so v delovnem razmerju:

- pri pravnih osebah (podjetjih, družbah, zavodih, drugih organizacijah) ali pri podružnicah tujih podjetij; izvoljeni ali imenovani nosilci javne ali družbene funkcije; lastniki podjetij, ki so hkrati tudi poslovodne osebe, in ki niso zavarovani iz drugega naslova;
- pri samozaposlenih, to je pri samostojnih podjetnikih posameznikih, pri osebah, ki opravljajo poklicno dejavnost kot edini ali glavni poklic, ali pri osebah, ki uporabljajo dopolnilno delo drugih ljudi.

Samozaposlene osebe so:

- fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko ali pridobitno dejavnost (samostojni podjetniki posamezniki);
- osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost kot edini ali glavni poklic (npr. arhitekti, odvetniki, zdravniki, zobozdravniki, samostojni raziskovalci, umetniki, vzgojitelji, športniki, trenerji, itd.);
- kmetje in pomagajoči družinski člani;
- vrhunski športniki.

Stroški dela so opredeljeni kot izdatek delodajalca, povezan z zaposlovanjem osebja. Obsegajo plače v denarju in naravi, prispevke za socialno varnost in druge stroške v zvezi z delom.

Stroški dela zaposlenih so sredstva za zaposlene. Sredstva za zaposlene so bruto plače, bruto nadomestila plač (boleznine do enega meseca in nadomestila plač med letnim dopustom, prazniki ipd.) in osebni prejemki zaposlenih ter prispevki delodajalcev za socialno varnost. Prispevki za socialno varnost vključujejo obvezne in prostovoljne prispevke, vključno z nadomestili plač za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni, nesreč ipd., ki jih izplačuje delodajalec. Osebne prejemke sestavljajo denarna nadomestila zaposlenim za hrano, prevoz na delo in z dela, regres za letni dopust, jubilejne nagrade, odpravnine, bonitete, denarna povračila stroškov službenih potovanj, blago zaposlenih v restavracijah in trgovini ter nagrade, ki izhajajo iz poslovne uspešnosti. Osebni prejemki vključujejo tudi ocenjene napitnine v gostinskih in osebnih storitvenih dejavnostih ter ocenjeno zasebno rabo službenih vozil.

Stroški dela samozaposlenih so nadomestila za njihovo delo in predstavljajo del raznovrstnega dohodka. Raznovrstni dohodek zajema nadomestilo za delo samozaposlenega in dohodek samozaposlenega kot lastnika ("poslovni presežek"). Del raznovrstnega dohodka, ki predstavlja stroške dela samozaposlenih, se oceni na podlagi predpostavke, da so stroški dela samozaposlenega enaki stroškom dela zaposlenega pri samozaposlenem znotraj iste kategorije. Povedano drugače: stroški dela samozaposlenega so enaki stroškom dela, ki bi jih imel kot delodajalec za enega zaposlenega, vendar pod pogojem, da imata samozaposleni in zaposleni enake socialnoekonomske značilnosti.

Dosežena izobrazba je najvišja dosežena javno veljavna izobrazba, ki jo oseba pridobi z uspešnim končanjem javno veljavnega izobraževalnega oz. študijskega programa. Osebe se glede na doseženo izobrazbo razvrščajo v 3 skupine. V prvi skupini so osebe z nedokončano ali dokončano osnovno šolo, v drugi skupini so osebe, ki so končale srednješolsko izobraževanje, v tretji skupini pa so osebe, ki so končale višješolske ali visokošolske programe ali več. Takšna razvrstitev je skladna z Mednarodno standardno klasifikacijo izobraževanja, (International Standard Classification of Education; ISCED 1997), ki izobraževalne programe deli na 7 ravni. Prva skupina delitve ustreza ravnem ISCED 0–2, druga skupina ustreza ravnema ISCED 3–4, tretja skupina pa se ujema z ravnema ISCED 5–6.

Starostni razredi se oblikujejo glede na dopolnjeno starost oseb v času opazovanja. Prvi starostni razred sestavljajo osebe, stare od 15 do vključno 29 let, v drugem starostnem razredu so osebe, stare od 30 do vključno 49 let, v tretjem pa osebe, stare 50 ali več let.

7. POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Podatki o izobrazbi so razvrščeni v razrede v skladu z Mednarodno standardno klasifikacijo izobraževanja, ([International Standard Classification of Education; ISCED 1997](#)), po dejavnostih pa so razporejeni po [Standardni klasifikaciji dejavnosti \(SKD 2008\)](#).

Prikazani podatki o zaposlenih in sredstvih za zaposlene po dejavnostih so podrobneje razčlenjeni, na nižjih ravneh klasifikacije SKD (na ravni 69 dejavnosti), podatki o skupni zaposlenosti in celotnih stroških dela pa manj podrobno (na ravni 14 dejavnosti). Razlog za tako agregiranje in objavljanje je manjša zastopanost samozaposlenih v določenih dejavnostih in obenem zaščita podatkov.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

Podatki so statistično urejeni s kombinacijo sistematskih popravkov in postopkov vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov smo uporabili metodo povprečne vrednosti za določene kategorije samozaposlenih oseb (kmetije, pomagajoči družinski člani in študentje) in tam, kjer v viru ni bilo podatka. Več o statističnem urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

7.3 DRUGA POJASNILA

Zaščita podatkov obsega metode in orodja, s katerimi so zaščiteni tisti podatki, iz katerih bi bilo mogoče ugotoviti istovetnost osebe ali poslovnega subjekta. Podatki takšnih enot so nadomeščeni z znakom "z", v skupnem seštevku (v vsotah) pa so vrednosti njihovih podatkov upoštevane.

8. OBJAVLJANJE PODATKOV

Podatke objavljamo:

Letno:

- Podatkovni portal SI-STAT: Ekonomsko področje – Nacionalni računi – [Bruto domači proizvod, letni podatki \(ESR 2010\)](#). Podatki so objavljeni v absolutnih vrednostih (za zaposlene in samozaposlene je to število oseb, za stroške dela pa vrednosti v EUR), za predpreteklo leto. Razvrščeni so po dejavnostih (SKD 2008), spolu, starostnih razredih in izobrazbi (ISCED 1997).
- Prva objava (Plače in stroški dela): Stroški dela po socioekonomskih značilnostih zaposlenih in samozaposlenih, Slovenija

9. REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Revizije podatkov zajemajo revizije podatkov nacionalnih računov. Ko se spremenijo podatki nacionalnih računov se podatki o Stroških dela po Socioekonomskih značilnostih zaposlenih uskladijo z njimi. Spremembe podatkov so lahko posledica sprememb v uporabljenih virih ali metodologiji.

9.2 PRELOMI V ČASOVNI VRSTI

V časovni vrsti ni prišlo do prelomov, zato so vse časovne točke primerljive.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani:

<http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>

10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

- Metodološka pojasnila:
 - [Delovno aktivno prebivalstvo](#)
področje: Demografsko in socialno področje, podpodročje: Trg dela
 - [Bruto domači proizvod in drugi agragati nacionalnih računov](#)
področje: Ekonomsko področje, podpodročje: Nacionalni računi

<http://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>